

Téma 5 – Příklad 3

Zadání příkladu

Data v tabulce (cena; poptávka) udávají poptávku a cenu určitého spotřebního zboží. Zvolte vhodný regresní model popisující závislost poptávky na ceně.

Cena	100	110	140	160	200
Množství	120	89	56	41	22

Vypracování příkladu

Jelikož postupujeme (jak je v realitě nejběžnější) bez předem zadaného regresního modelu, musíme jej nejprve vybrat. K tomu nás mohou dovést:

1. Věcně-ekonomická kritéria.
2. Grafické znázornění.
3. Matematicko-statistická kritéria.

Vztah mezi poptávaným množstvím a cenou je známý ekonomický problém, můžeme vycházet z této diskuze. Z didaktických důvodů ovšem budeme uvažovat i o ostatních, teoriích nepopsaných modelech běžných regresních funkcí. Až teprve poté provedeme testy o statistické významnosti zvoleného modelu. Tyto testy jsou popsány v předešlých příkladech.

Řešení v SGP

Zadání do programu není v tomto případě vůbec problematické. Stačí přepsat obě proměnné do samostatných sloupců.

Procedura v SGP: Relate – One Factor - Simple Regression (Analysis Summary, Comparison of Alternative Models)

Při vstupním dialogu zadáme jako závislou proměnnou y *mnozstvi* a jako proměnnou nezávislou x *cena*.

V druhém kroku – Analysis options – vybíráme regresní funkci. Můžeme začít od známé regresní přímky, je označena jako model *Linear*.

Okno Analysis Options shrnuje výsledky regresní analýzy. V tabulce Coefficients jsou odhady jednotlivých parametrů a jejich dílčí t-testy. V tomto případě parametr průsečíku (Intercept) a směrnice (Slope). T-Statistic a P-Value ukazuje příslušnou hodnotu kritéria a jeho významnosti. Druhá tabulka s názvem Analysis of Variance zobrazuje provedený F-test. Rozklad variability na teoretickou (Model) a residuální (Residual). Hodnota kritéria F (F-Ratio) a jeho významnost (P-Value) nám vypoví, zda je model na zvolené hladině významnosti vhodný k vystižení závislosti.

Pod tabulkami jsou hodnoty ukazatelů, které slouží k charakteristice a posouzení vhodnosti modelu. Index determinace odpovídá hodnotě R-squared. Okno Comparison of Alternative Models nám napoví, jaké jsou hodnoty indexu determinace u ostatních modelů (pozor, nejedná se o upravenou verzi!).

Comparison of Alternative Models

<i>Model</i>	<i>Correlation</i>	<i>R-Squared</i>
Logarithmic-Y square root-X	-0,9982	99,64%
Square root-Y reciprocal-X	0,9972	99,45%
Multiplicative	-0,9970	99,41%
Exponential	-0,9970	99,39%
Reciprocal-Y squared-X	0,9941	98,82%
Square root-Y logarithmic-X	-0,9939	98,79%
Reciprocal-X	0,9903	98,07%
Double square root	-0,9887	97,75%
S-curve model	0,9879	97,60%
Logarithmic-Y squared-X	-0,9873	97,48%
Square root-Y	-0,9811	96,25%
Reciprocal-Y	0,9790	95,85%
Logarithmic-X	-0,9758	95,21%
Reciprocal-Y square root-X	0,9678	93,66%
Square root-X	-0,9649	93,10%
Square root-Y squared-X	-0,9592	92,00%
Reciprocal-Y logarithmic-X	0,9542	91,05%
Linear	-0,9517	90,57%
Squared-Y reciprocal-X	0,9478	89,84%
Double reciprocal	-0,9218	84,97%
Squared-X	-0,9193	84,51%
Squared-Y logarithmic-X	-0,9169	84,07%
Squared-Y square root-X	-0,8980	80,64%
Squared-Y	-0,8770	76,92%
Double squared	-0,8306	68,99%
Logistic	<no fit>	
Log probit	<no fit>	

Z daných výsledků můžeme vyčíst, že poměrně významně vyšší hodnota indexu determinace je u exponenciálního modelu. Zvolíme jej a podíváme se, zda splňuje dílčí t-testy a celkový F-test.

Simple Regression - poptavka vs. cena

Dependent variable: poptavka
 Independent variable: cena
 Exponential model: $Y = \exp(a + b \cdot X)$
 Number of observations: 5

Coefficients

	Least Squares	Standard	T	
Parameter	Estimate	Error	Statistic	P-Value
Intercept	6,35802	0,108647	58,5202	0,0000
Slope	-0,0164563	0,000741653	-22,1887	0,0002

NOTE: intercept = $\ln(a)$

Analysis of Variance

Source	Sum of Squares	Df	Mean Square	F-Ratio	P-Value
Model	1,75485	1	1,75485	492,34	0,0002
Residual	0,010693	3	0,00356432		
Total (Corr.)	1,76555	4			

Correlation Coefficient = -0,996967
 R-squared = 99,3944 percent
 R-squared (adjusted for d.f.) = 99,1925 percent
 Standard Error of Est. = 0,0597019
 Mean absolute error = 0,039759
 Durbin-Watson statistic = 1,92051 (P=0,1619)
 Lag 1 residual autocorrelation = -0,251619

Model regresní exponenciály je vhodným modelem. K posouzení vhodnosti je možné ještě aplikovat porovnání testové statistiky F, nebo reziduálního součtu čtverců (pouze u modelů se stejným počtem parametrů).

Interpretace

Na 5% hladině významnosti bylo prokázáno, že model regresní exponenciály je statisticky významný k vystižení závislosti poptávaného množství zboží na jeho ceně. Tento model vysvětluje více než 99 % celkové variability.

Pozn.: Lze uvažovat i o modelech některých polynomů.